

Na 3 strani:

Vzajemna pomoč pred sodiščem

Na Poljskem ne bo nič novega

Varšava, 19. maja. AA. Pat poroča: Organ vojaških krogov »Polska Zbrojna« podčrtava dejstvo, da je ministrski predsednik general Skladkowski obdržal tudi notranje ministristvo. To dokazuje, da se hoče vzdržati notranji red in mir, ki je brez-pogojno potreben za dobro gospodarsko in zunanjo politiko. Poleg tega pa bo ministrski predsednik lahko posvetil svojo pozornost tudi ojačenju poljske armade. Vse dokazuje, da bo ministrski predsednik znal varovati dedščino pokojnega maršala Pilsudskega.

Irska se osamosvojuje

London, 10. maja. Predsednik svobodne irske države De Valera bo že jutri ukrenil vse potrebno za ukinitve irskega senata. Načrt zakona, ki odreja ukinitve zgorajne zbornice, je irski parlament izglasoval že pred 18 meseci. Opozicija senata se je temu upirala do decembra lanskega leta, ko je pa 15. decembra 1935 opustila svoje nasprotujoče stališče, je bil De Valera po ustavi upravičen razpustiti senat v roku 60 dni. Razine nepravilne v notranji politiki, dalje odhod v Svico, kamor je moral De Valera oditi zaradi operacije na očeh, so odgodili izvršitev te določbe ustave. Tako bo šele jutri De Valera sklical skupno sejo senata in poslanske zbornice in sporočil obema zakonodajni-ma telesoma sklep o ukinitvi senata.

Kriminalni kongres v Belgradu

Berlin, 19. maja. Na izredni kongres mednarodne komisije kriminalne policije, ki se bo vršil v Belgradu od 25. do 31. maja, bo vodil nemško delegacijo šef nemške policije brigadni general Daligau. Namen tega kongresa je izmenjava izku-senj, zbranih pri kriminalni policiji vseh držav sveta v boju s kriminalnostjo.

Nadaljne sankcije in Francija

Milan, 19. maja. Listi severne Italije prinašajo uvodnike o sankcijah, ki so v veljavi že celih 6 mesecev. Listi poudarjajo stališče, ki ga je vzel pariski »Temps«, čes da je nesmiselno nadaljno vztrajanje pri sankcijah. Turinski listi pa na to pripominjajo, da so sankcije ostale v veljavi edino po zaslugi Francije. Italija bo svojo politiko do drugih držav uredila po njihovem stališču v sankcijskem vprašanju, pravi list. Vsaka država, ki bo nadaljevala sankcije, zavzema s tem Italiji sovražno stališče.

Rim, 19. maja. Italijanska družba za letalski promet je sklenila ponovno uvesti promet med Parizom in Rimom, ki ga je ukinila meseca oktobra lanskega leta, čeprav Francija se ni ukinila sankcij. Prvo letalo s 4 motorji je odletelo iz Rima danes dopoldne ob devetih proti Marsellu v Pariz. Ta promet med Rimom in Parizom se bo vršil trikrat na teden.

Ženske je razkosaval

Praga, 19. maja. Policija je v Rudnicah, mestecu sev. od Prage, aretirala nekega 24-letnega mladenci, Stepanika po imenu. Aretiranec je priznal, da je ubil in na kose razsekaval dve ženski, in skušal še dve drugi ubiti, a ju je na srečo le nekoliko poškodoval. Na vsako vprašanje glede nagibov za te zločine, je Stepanek odgovoril, da ne ve, zakaj je ubijal. Upravičena je domneva, da je morilec — svoji žrtvi razsekaval in ju pokopal v vrtu pred gradicem — kriv tudi še nekaterih drugih zločinov, saj je ta okraj že del časa teroriziral neki tajni-stven kolesar, ki je streljal na ženske, a se mu je doslej posrečilo ogniti se policijskemu zasledo-vanju.

Štavitve in pretepi v Španiji

Madrid, 19. maja. AA. DNB poroča: Včeraj so marksistični sindikati v Zamori sklenili, da pro-glasa splošno stavko, ki se je čez nekaj ur razširila na vso pokrajino. Ves promet počiva in trgovine so bile odprte le nekaj ur. Povod za stavko je bil pretep, ki se je v nedeljo odigral med gostilničar-jem in njegovimi prijatelji in marksisti v vasi Aspa-riegos. Pri tem pretepu je bila ubita ena oseba, tri osebe so bile težko ranjene, 14 pa je lahko ran-jenih. Močni policijski oddelki so odšli iz Zamora.

Šahovski turnir v Nauheimu

Bad Nauheim, 19. maja. V drugem kolu med-narodnega šahovskega turnirja je premagal Bogoljubov Weissbergerja. Partije Van der Bosch-Heinicke in Vidmar-Rellstab sta končali remis. Izid iz prvega kola so sledeči: Keres-Rellstab remis, Weissberger je dobil partijo proti Heinicke, Aljehin je končal šele po 72 poteci partiji z Van der Boschem remis. Po drugem kolu imajo: Ahues ena in pol, Heinicke ima pol točke, vsi drugi pa imajo po eno točko.

Italijani iščejo asfalt

Napoli, 19. maja. V Salernu, se je ustanovil sindikat, ki bo imel nalogo iskati asfalt v Italiji. Zemljo bodo vrtali v ta namen blizu Laviana, kjer mislijo, da se nahajajo pomembni skladi asfalta.

Abesinija pod novim žezlom

Danes so začeli popisovati domače in evrop-sko prebivalstvo Addis Abebe.

Džibuti, 19. maja, o. Odredbe glede kaznova-nja roparjev in vseh, ki so pregrešili za časa, ko je v Addis Abebi vlada zmeda, proti lastnini ali življenju sodržavljanov, so začela poslovati z vso strogostjo. Zlasti so ta sodišča neizprosna proti roparjem, katere zasnajo na delu sedaj. Tako so izven Addis Abebe italijanske patrulje ujele od-delek roparjev, ki so nadlegovali italijanske delav-ce. Patrulje so jih enostavno postrelile s strojnica-mi. Vojaska sodišča so organizirala posebne ka-zenske ekspedicije po 30 do 40 mož, te ekspedicije odhajajo v kraje, ki jih nadlegujejo roparji.

Vse beži...

Addis Abeba, 19. maja. Včeraj se je udal Ita-lijanom dedzasmač Ajelubaru, eden izmed abesin-skih poveljnikov na severni fronti. Abesinski po-veljnik je prišel v Addis Abebo na čelu pešice vojakov, ki je štela 200 mož. Z njimi se je poklonil podkralju Badoglio.

Port Said, 19. maja. V Port Said je dopotoval general Vehib-paša, bivši načelnik štaba abe-sinske južne armade. Policija je poskrbela vse za njegovo varnost. Vehib-paša je izjavil, da je bil

njegov načrt za obrambo južnega dela Abesinije zelo dober in je on na južni fronti ustvaril pravo Hindenburgovo črto. Po njegovem mnenju je mo-rala abesinska vojska popustiti samo zaradi tega, ker so Italijani uporabljali strupene pline.

Neguš v Carigradu

Carigrad, 19. maja. Dosedaj ni potrjena vest, da bi potoval skozi Carigrad s parnikom cesar Haile Selasi. Po nepotrjenih vesteh bi cesar po-toval na poljskem parniku »Koczusku«.

Zakaj izganjajo Italijani častnike

London, 19. maja. AA. Nekateri današnji listi zelo obširno komentirajo izgon častnikov iz Ad-dis Abebe. Med temi je tudi dopisnik »Timesa« Italijanske oblasti so tega častnika obtožile vohunstva in protitalijanske propagande. Casopisi trdijo, da so se obtožbe popolnoma brez podlage. »Times« prinaša poročilo svojega posebnega do-pisnika iz Džibutija in pravi, da gre za čisto poli-tično zadevo. Maršal Badoglio noče v Addis Abebi pustiti drugih častnikov, kot samo tiste, ki so akreditirani pri italijanskem vrhovnem po-veljstvu.

Sodelovanje s Francijo

Anglija in konec sankcij

London, 19. maja. o. Na včerajšnji seji vlade je zun. minister vladi poročal o svojem obisku pri bodečem francoskem ministrskem predsedniku Leonu Blumu. Z ozirom na ta obisk je sporočil vladi, da bo v najkrajšem času sklenjen sporazum med Anglijo in Francijo glede bodočega politič-nega sodelovanja. To sodelovanje se bo najočit-neje pokazalo pri nadaljnjem vedenju glede sank-cij proti Italiji. V tem pogledu bo Anglija svoje delo uravnala po stališču in delu nove fran-coske vlade.

Vprašanje sankcij bo prišlo na vrsto pri eni izmed bodočih sej francoske zbornice in se bo ob tej priliki odločilo.

Eden je tudi obvestil angleško vlado glede razgovorov, ki jih je imel angleški poslanik v Ber-linu s Hitlerjem. Bodoči odnosi med Anglijo in Italijo, nadaljevanje ali konec sankcij, reforma Zveze narodov, bo program prihodnjih sej angleš-ke zbornice.

V zvezi s tem prevladuje v Angliji in Evropi mnenje, da se bo bodoče angleško politično živ-

ljenje razvijalo v znamenju gesla: Za sankcije ali proti njim. Lahko se zgodi, da zaradi tega vprašanja pade vlada in da se razpiše nove volitve. Angleška vlada bo razgovore glede sankcij za-čela tudi z drugimi prizadetiimi državami, tako da ne bo v tem vprašanju več osamljena.

Nov Gibraltar v Afriki

Capetown, 19. maja. o. Vojni minister Južno afriške unije je imel v zbornici govor, v katerem je izjavil, da bo južnoafriška vlada s sodelova-njem vojnega ministrstva v Londonu zgradila v Capetownu ogromno kopno i pomorsko trdnjavo z velikimi letališči za kopna letala ter s pristajališči za pomorska letala. Po besedah ministrovih bo na jugu Afrike zgrajen nov Gibraltar, toda docela na moderni podlagi. Ta trdnjava bo imela velik pomen, če bi prišlo do kake zapore Sueskega pre-kopa. Če bi se zaprl Sueski kanal bodo morale tod mimo vse sovražne ladje, ki bi hotele v Indijo ali na Daljni vzhod.

Desničarski nemiri v Parizu

Pariz, 19. maja. AA. Havas poroča: V zvezi s prepovedjo snočnje manifestacije »Action Fran-caise« je policija izdala obširne odredbe, da zavaruje mir. Posebno močni so bili oddelki policije v oko-lini Magic City. Na enem mestu je rojalistična mla-dina skušala prodreti skozi policijski kordon. Neki policijski častnik je bil ranjen. Trideset oseb je bilo aretiranih. Od dvoranice Magic City so rojalistični demonstranti odšli pred kavarno pri vojni šoli in tam zasedli teraso ter vzklikali proti ureditvi drža-ve. Policija je morala zahtevati ojačenja. Nato so demonstranti nadaljevali z manifestacijami v ka-

varni. Ob pol 11 ponoči je bil posvod zopet mir in red.

Pariz, 19. maja. AA. Havas poroča: Odbor splošnega delavskega sindikata se je sestel včeraj in je zahteval od nove vlade, da naj takoj podvzame vse potrebno, da se zmanjša brezposelnost. Odbor predlaga, da se skrajša delovni čas, da se uvedejo obvezne kolektivne pogodbe in organizira kontrola itd. Te reforme naj se izvedejo z novimi zakoni, na drugi strani pa naj tudi administrativne in upravne enote store svoje v svojem delokro-gu. Obenem se zahteva, da naj se obvezni šolski pouk podaljša do 16. leta.

Francoski maršal skozi Ljubljano

Ljubljana, 19. maja.

Z belgrajskim orient-ekspresom, ki prihaja v Ljubljano ob 8.20 zjutraj se je peljal skozi Ljub-ljano francoski maršal in častni vojvoda naše ar-made Franchet d'Espèray.

Dasi je bilo že zgodaj, je bil maršal že vse od Zidanega mosta v svojem salonskem vagonu ter se živahno razgovarjal z našimi častniki, ki spremljajo svojega častnega vojvodo. V salon-skem vagonu so imeli že od ranega jutra odgr-njene zavese in maršal si je z zanimanjem ogledoval kraje, ki se vidijo z vlaka.

Ko je pripeljal vlak na ljubljansko postajo, je sedel maršal v svoji civilni obleki v salonskem

vagonu, okrog njega pa naši častniki z genera-lom Pridičem iz Novega Sada na čelu.

Takoj po prihodu vlaka sta vstopila v marša-lov vagon komandant dravske divizijske oblasti general Nedeljkovič, ki je pozdravil francoskega maršala kot zastopnik vojske, ter načelnik dr. Hubad, ki je pozdravil maršala v imenu bana dr. Marka Natlačenca. Oba naša predstavnika sta ostala s francoskim maršalom v razgovoru vse do odhoda vlaka.

V času, ko je vlak stal v postaji, kakor tudi ob odhodu je maršal sedel v naslonjaču blizu okna, odkoder je tudi prijazno pozdravljaj z roko, ko je vlak odhajal.

Med usodo Abesinije in Palestine ni razlike

Kairo, 19. maja. o. Nemiri v Palestini se na-daljujejo z nezmanjšano silo. Iz vseh strani notra-njosti dežele poročajo o raznih terorističnih de-janjih, o bombnih napadih, o požigih ter o uniče-vanju judovskih nasadov.

Angleški visoki komisar je imel včeraj nepre-stano razgovore z zastopniki arabske zveze. Raz-govori so imeli za predmet arabske zahteve glede omejitve judovskega priseljevanja. Pri teh razgo-vorih se je pokazalo, da Arabci zavračajo sleherno delno rešitev tega vprašanja in hočejo, da se vsa zadeva reši tako, da angleška vlada docela ustavi in preprovo judovsko doseljevanje.

Minister za kolonije Thomas je izjavil v po-slanski zbornici, da bo vlada imenovala posebno preiskovalno komisijo, ki naj ugotovi vzroke za hujeskaško agitacijo in za judovske ter arabske stavke.

Štrajk za vsako ceno

Jeruzalem, 19. maja. o. Predsednik osrednjega arabskega stavkovnega odbora je izdal oglas vse-mu prebivalstvu, v katerem izjavlja, da so Arabci

odločeni, da ne odnehajo niti za las od svojih zahtev. Stavko bodo izvajali in izvedli kljub vsem nasprotnim ukrepom. Arabci ne morejo gledati in trpeti tega, da bi ne bilo nobene razlike med itali-jansko zasedbo Abesinije in med judovskim osvo-jevanjem Palestine. Zadeva je docela enaka, le da so Judje toliko slabši od Italijanov, da se skrivajo pri tem svojem grdem poslu za angleške bajonete. Toda arabsko prebivalstvo se zaveda, da je Pale-stina njegova in da mu je nihče nima pravice vzeti.

Neguš se je zastupil s plini

Jeruzalem, 18. maja. Tiskovni urad cesarja Haile Selasija demantira vest, da bi bila negusa zadela srčna kap. Neguš je obolel zaradi zastup-iljenja s plini. Zdravniki vladarju ne morejo mno-go pomagati. Vendar se je njegovo zdravstveno stanje nekoliko zboljšalo. Tiskovni urad deman-tira tudi vse dozdevne intervjuje političnega zna-čaja, ki naj bi jih bil cesar v preteklem tednu do-volil zastopniku neke inozemske agencije.

Prva fašistična šola

Addis Abeba, 19. maja. AA. (Stefani.) V faši-stičnem domu so ustanovili prvo italijansko šolo v Abesiniji. Mnogo učencev je poslušalo prvo predavanje, ki ga je imel neki učitelj. Veliko do-mačinov spontano prihaja v dom fašistične stran-ke v Addis Abebi in prosijo, da jih vpišejo v faši-stično stranko. Z mladino v Addis Abebi, ki je že vpisana, se je ustanovila organizacija etiopske mladine, ki so vanjo stopile znatne skupine abe-sinske mladine, po zgledu sličnih organizacij v Li-biji.

Guverner Addis Abebe je izdal dva dekreta. Prvi se nanaša na podiranje tistih hiš v prestol-nici, ki so jih med ropanjem tako poškodovali, da se podirajo, drugi se pa nanaša na gradnjo javnih poslopij. Glede gradnje zasebnih hiš mora pa gu-verner Addis Abebe popreji dati dovoljenje.

Addis Abeba, 19. maja. Cesarska tovarna za izdelovanje naboev v Addis Abebi, opremljena z modernimi angleškimi stroji, ki jo je vodilo francosko osebje, je spel v obratu in so jo izpre-menili v tovarno za mehanična popravila.

Dinamit za tempelj

Tokio, 19. maja. Pristojne oblasti so začele rušiti tempel verske sekte onotikio, ki je bila ne-davno razpuščena kot protidržavna. Ta tempel je v Aljabi severozapadno od Kiota. Tempel je ogromna stavba, ki obsega 100 večjih in manjših zgradb. Pristojne oblasti so dobile nalogo, da mo-rajo razrušiti svetišče tudi z uporabo dinamita.

Italijani - Sovjeti

Rim, 19. maja. Iz Moskve poročajo, da bo slavnj dirigent Italijan Villi Ferrero dirigiral v moskovskem konservatoriju 20. maja velik koncert sodobne italijanske glasbe.

Za pospeševanje živinoreje

Belgrad, 18. maja. AA. Ker o zakonu o pospe-ševanju živinoreje, ki je stopil v veljavo 21. janu-arja 1930, še do danes ni izšel pravilnik, je v svrhu priprave gradiva za sprejetje tega pravil-nika in za podrobnejšo proučitev stanja naše živi-noreje in ukrepov, potrebnih, za njeno zboljšanje, kmetijski minister odredil, da se bo 28. maja t. l. vršila v kmetijskem ministrstvu širša konferenca zastopnikov kmetijskega ministrstva, banskih uprav, ministrstva za trgovino, prometnega mi-nistrstva, inspekcije državne obrambe, urada za po-speševanje zunanje trgovine, znanih strokovnjakov za govedarstvo in zastopnikov živinorejskih zvez, zadržur in družb. Za konferenco bodo banske uprave določile vsaka po enega odličnega strokovnjaka za živinorejo, kmetijsko ministrstvo bo pa povabi-lo tudi vse ravnatelje državnih zrebrčarn. Do se-stanka te konference bodo banske uprave vsaka zase na konferencah ali kako drugače proučile tale vprašanja, ki bodo na dnevnem redu tudi na kon-ferenci 28. maja.

1. sedanje stanje govedarstva v posameznih banovinah in pasemska številčnost razširjenost go-veda;
2. določitev posameznih okrožij za vsa ple-mena goveda;
3. izvršitev licenciranja zadružne in izvenza-družne selekcije in kontrola plodnosti;
4. ujedinenje živinorejskih razstav in sejmov, način prirejanja, določevanje krajev in datumov teh prireditelj;
5. vlova in organizacija zasebne inicijative zveze v svrhu proizvodnje in vnovčenja živine in živinskih izdelkov in koordinacija poslovanja za-sebne, državne in samoupravne inicijative;
6. delovni program za pospeševanje živinoreje za prihodnje leto, in
8. bolezni in zdravljenje.

Nocoj radio govor

notranjega ministra

dr. A. Korošca

o majniški deklaraciji leta 1917

Danes zvečer

ob 7.30 bo notranji minister dr. Anton Korošec v nacionalni uri govoril o majniški deklaraciji. Govor dr. Korošca, ki ga je, kakor znano, v imenu Jugoslo-vanskega kluba podal v majniški deklaraciji dne 30. maja 1917 v dunajskem parlamentu, bo odda-jala belgrajska radijska postaja, prenašali pa ga bosta tudi ljub-ljanska in zagrebška radijska po-staja. Ta govor bo znova obudil spomin na dobo osvobodjevanja avstrijskih Jugoslovanov.

Vile v okostnjaku

Skrivnosti smrti Marije Rausch v Studencih pri Mariboru

Maribor, 18. maja.

V Studencih pri Mariboru so danes odkrili do-
godek, ki je spravi v razburjenje vse predmetje.
Množice ljudi so danes romale na idilično pokop-
ališče pod Pekersko goro, kjer so polagali k po-
slednjemu počitku truplo pokojne Marije Ozimič,
rojene Rausch. Pokopali so jo v grob, v katerem
poživajo ostanke njene matere Marije Rausch, ka-
tero so pred 22 leti položili k večnemu počitku.

Gnojne vile - zasajene v kosti

V soboto popoldne sta bila studenški grobo-
kop Simon Lešnik in njegova pomočnica Terezija
Mali obveščena, naj prekopljata grob pokojne Ma-
rije Rausch, da bodo pokopali k materi njeno hčer
Marijo Ozimič, ki je umrla. Spravila sta se na delo
in v kratkem času sta prikopala do napad razpadle
krste, ki se je pod prvimi udarci motike zdrobila
v strohnele treske. Pri tem pa se je prikazal stra-
hoten prizor. Na dnu jame je ležal še dobro ohran-
jen okostnjak, v katerem so tičale v višini trebuha
gnojne vile. Zelezo je bilo še docela pregrizeno
od rje, roglji pa so bili zasajeni v trebušne kosti
in hrbtnico.

Sledovi zagonetnega zločina

Na prvi pogled je bilo jasno, da zarjavelo
orodje ni bilo kar tako slučajno prišlo v skelet.
Grob v vseh 22 letih ni bil nikoli prekopan. Tudi
če bi takrat, ko so truplo pokojne Marije Rausch
zagrebli, slučajno pri zakopanju gomile prišlo v
zemljo vile, katerih se ponekod grobarji poslužu-
jejo, kadar nasipavajo zemljo v jamo, ne bi moglo
priti same od sebe v zabito krsto. Zato je gotovo,
da so bile vile pokopane s truplom vred v krsti,
in iz položaja, v katerem so se našle, se je videlo,
da so bile v telo zasajene. Tudi poškodbe na ko-
steh, ki izvirajo od koničastih rogljev, kažejo, da

so bile zasajene v telo z veliko silo. Precej ver-
jetno je, da je zgolj slučaj sedaj spravil na dan
sledove skrivnostnega zločina.

Skrivnost bo težko razvozlati

O zagonetni najdbi v grobu so bili takoj ob-
veščeni studenški orožniki, ki so prijaviili zadevo
državnemu pravdnstvu. Zarjavele vile so shranili
v mrtvašnici. Orožniki so začeli poizvedovati, ven-
dar bo preiskava zelo težka. Marija Rausch je sta-
novala v sedanjih Cankarjevi ulici. Bila je vdova,
ker je njen mož umrl že dolgo prej. Dočakala je
visoko starost 82 let ter je umrla meseca julija
leta 1914, tedaj, ko je spravi začel vojni vihr
ves svet v razburjenje. Za smrt stare žene, ki je
stala že dolgo let z eno nogo v grobu, se takrat
pač nihče ni zanimal. Pač si je ogledal truplo
mrtvaški oglednik. Toda vsi vemo, kako se taki
ogledi na deželi vrše. In Studenci so bili takrat še
navadna vas. Mogoče mrtvaški oglednik trupla
sploh ni videl. V mrtvaški knjigi je zabeleženo,
da je umrla valed starostne oslabelosti, kar se je
zdelo ljudem popolnoma varietno. In danes so po-
kopali še edino pričo — njeno hčerko — ki bi
morda vedela kaj podrobnejšega o smrti svoje
matere. Tudi se še ni dalo dognati, da bi kdo od
njenih znanec še živel. Morda bo sedaj pisanje
časopisov povzročilo, da se bodo javili ljudje, ki
bi vedeli kaj povedati o tej uganki.

Po 20 letih - vse zastara

Kaka odkritja v tem primeru skoraj ne bi
imela velikega pomena. Zakon določa, da po 20
letih zločin zastara in se storilec ne morejo več
preganjati. Zato je verjetno, da se kaka podrob-
nejša preiskava ne bo niti vršila in da bo ostala
skrivnost smrti pokojne Marije Rausch za vedno
uganka, o kateri bodo pa Studenci že dolgo z
grozo v srcu govorili.

Avstrijci morajo uradovati v našem jeziku

Pomembna naredba g. ministra notranjih del.

Maribor, 18. maja.

Ministrstvo notranjih del je dne 10. maja iz-
dalo sledeči razpis:

Iz načela, da je službeni jezik na skupni po-
stoji naš službeni jezik, izhaja:

1. Avstrijski uslužbenci so dolžni, da se v
občevanju s strankami načelno poslužujejo na-
šega jezika. Naši državljani imajo terj pravico,
da se obračajo na avstrijske uslužbence v našem
jeziku in oni so dolžni, da govorijo in odgovarjajo
v našem jeziku. Na to naj se naši državljani in ro-
jaki na primeren način opozore in njihova pravica
v denem primeru zaščitijo. V občevanju z medna-
rodnim občinstvom seveda ne more biti izklju-
čena uporaba tujih jezikov in tudi ne nemščine.

2. Avstrijska službena mesta v Mariboru se
morajo v usnem in pismenem občevanju z našimi
službenimi mesti in oblastmi posluževati načelno
našega jezika.

Tombola

Maribor, 18. maja.

Maribor je mesto tombol. Na pomladi se pri-
čneje in nehejo na jesen. Vsako nedeljo privab-
ljajo v mesto tisoče in tisoče malih ljudi iz pred-
mestij in cele okolice. Tombolo smo imeli tudi pre-
teklo nedeljo. Žensko društvo v Mariboru jo je
priredilo, čisti dobiček pa je bil namenjen za Po-
čimniški dom Kraljice Marije na Pohorju, ki je naše
najlepše otroško letovišče v državi. Vrle članice
društva so zbrale krasne dobitke in za tombolo je
vadelo izredno zanimanje. Z rezultatom pa ljudje
niso nič kaj zadovoljni. Komaj se je tombola za-
čela, že se je vsul strahovit naliv. Tako hud, da
ni pomagal noben dežnik. Prireditelji so javili,
da se tombola ne bo vršila in da se bo nadalje-
vala v četrtek na praznik. Mnogo ljudi je odšlo,
drugi, zlasti okoličani, so pa pritisnili na vodstvo,
da mora kljub dežju nadaljevati s tombolo, ker ne
morejo še enkrat delati tako dolge poti iz Sloven-
skih gor in Rač. Zaradi tega se je potem igranje
vršilo naprej. Zadelo so glavne dobitke sledeči
srečni ljudje: Krasno spalnico je dobila predlika
Marija Grazi, kompletno opremo za verando je
zadela hišnica Ivana Šauperl, kolo hišnica Fani
Vodopivec, vezeno namizno garnituro in čajni ser-
vis trgovka Terezija Babič, 40 m lepega platna
vinčarica Jožeta Drog, fotografski aparat goje-
nec Dečjega doma Fr. Kricelj, opremo za otroško
sobo železničarjeva žena Ana Mohar, vezeno na-
mizno garnituro in servis za črno kavo podpol-
kovnik v p. Marlin Grebenc, kožo poštna urad-
nica Štefka Štrahovec, vrečo moke delavec Franc
Ploj, 2 odeje delavec Ludovik Urbaj, smučarsko
opremo italika Berta Lubost, gramofon gojenec
Dečjega doma Josip Janežič, harmoniko pa kuha-
rica Marija Kurfürst. — Poleg tega se je razde-
lilo dobitnikom še veliko amb, tem in drugih do-
bitkov. Med onimi, ki so pred dežjem ušli domov
ter se pripravili, da pridejo na tombolo v četrtek,
pa vlada sedaj znatno razburjenje.

Obravnava proti šoferju Bergholdu preložena

Ljubljana, 19. maja.

Razprava proti Windischgrätzovemu šoferju
je bila preložena na 28. maja ob 10.45 dopoldne,
da sodišče zasliši še nekatere priče. Sodnik g.
Rajko Lederhas je včeraj zaslišal samo obtoženca,
šoferja Fritza Bergholda. Ta je zanikal, da bi bil
vinjen. Priznati je moral, da je bil car. inspektor
pok. Andrej Bole popolnoma trezen. Zavrnil pa je
krivdo nesreče nanj, češ da je res prijel za vol-
an pri Logu. Navajal je tudi, da je kritični mo-
ment počila pnevmatika. Sam je bil zaradi slabe
in razdrapanje ceste že od Konjice nazaj grede mo-
čno nervozen in razburjen. Na razna sodnikova
vprašanja je dajal mestoma netočne odgovore. Ob-
toženi šofer je dobil pri strašni nezgodi sam hude
poškodbe na desni strani obraza. Prepeljan je bil
v ljubljansko bolnišnico. Za včeraj je bil vabljen
kot priča le avtopodjetnik Gorjanc iz Trčiča, ki
pa ni prišel. Razpravi je kot zasebna udeleženca
prisostvovala tudi soproga pok. Boleta, zastopana
po odvzetniku dr. Ivi Česniku. Obtoženca je branil
g. Branko Goslar predlagal nove priče, prav tako
tudi branilec, je sodnik smatral za utemeljeno pre-
ložitev razprave.

Naročajte „Slov. dom“!

Zatiranje jetike po šolah

Dr. Fr. Debevec:

Jetika je kužna bolezen, ki se širi le po oku-
ževanju z malimi klicami, bacili. Mi vsi se prej ali
slej okužimo, toda le neki izmed nas dejansko
zbole. Glede okužbe in obolenja velja to-le raz-
merje: čim krepkejši in bolj strupene so klici tu-
berkuloze, čim več in bolj rano v mladosti jih
zaide v telo, čim šibkejši je človek v času infek-
cije, tem prej in tem huje more zboleli.

V prvih letih starosti, zlasti pri dojenčku, na-
stopi obolenje prav pogosto že po prvi okužbi
in je potem nastala bolezen v visokem odstotku
smrtna. Okrog šestega leta starosti, torej ob vstopu
v šolo, je mladi organizem, ki živi v urejenih
razmerah, že toliko učvrstjen, da resnejše obole-
nje po okužbi redkeje nastane, pač pa v času
doraščanja ali pubertete (od cirka 12 do 18. leta)
smrtnost zopet nekaj naraste. Vedno, zlasti za
malo telo pa velja: šibko, slabokrvno, slabo
hranjeno, lelo mnogo prej zapade obolenju po
okužbi, bodisi da je na novo okuženo, bodisi da
se razpalijo prikrita bolezenska ognjišča.

Na tej osnovi se vrši tudi sprečevanje jetike
po šolah. Tu je prva naloga: kužne vire (ljudi z
odprto jetiko) je treba nemudoma odstraniti, kar
velja za obolele otroke in učiteljske moči, za
druge uslužbence v šoli, kakor tudi za njih svoje
in stanovalce. Zalogstni primeri iz življenja nam
živo dokazujejo, kako krute in težke so lahko
posledice radi kršenja tega zdravstvenega načela.

V zvezi s tem vprašanjem je neizogibna na-
loga in dolžnost urejene ljudske družbe, da imajo
iz šole odstranjeni oboleni tudi dejansko priliko
za redno daljšo zdravljenje odnosno eksistenco
sploh. V tem oziru razmere pri nas nikakor še
niso dovoljne, druge moderne države severa in
zapada Evrope prednjačijo. Bolehanje za tuberku-
lozo povzroča marsikdaj več ko enoletno nespo-
sobnost za službovanje; naši državni uslužbenci,
med njimi učiteljske moči, so potem v taki bolezni
na cesti ali pa so vpokojeni s skromno pokojnino.
Podobno ima tudi šolska mladina premalo prilike
za zdravljenje, odnosno za okrepitev v ogrože-
nem zdravstvenem stanju.

Boj proti jetiki v šolah je del splošne borbe
proti tuberkulozi in se morajo zdravstvene na-
loge te vrste reševati le v okviru celokupnega
problema.

Da pa se zanesljivo dozna, kdo izmed učitel-
stva, šolske mladine, uslužbencev, stanovalcev
je bolan in kužen, so potrebne redne, po mož-
nosti strokovno-zdravniške preiskave na najbolj
svoboden in praktičen način, tudi z rentgenom,
tako ob začetku šolskega leta, med šolskim letom
pa vsaj v kolikorj sumljivih primerih. Prav poseb-
no pozornost je treba posvetiti mladeži iz družin
z jetiko staršev ali drugih družinskih članov. Kon-
stancije (moralni in telesni usroji) in po njej podana
večja ali manjša sprejemljivost za jetiko so po-

membeni činitelji pri event. razvilu tuberkuloze.
Ob tej priliki je važno omeniti, da je možnost za
okužbo pri obolenih otrocih večjih podana že
prav rano, ko še ni večjih kužnih ognjišč ali ran
v pljučih; telesne tikevine pri otroku so namreč
za kužne klice lažje propustne kot pri odraslih.

Odgovori na te vprašanje: Ako se
končno vsi okužimo, kaj je torej bolje, nikdar se
okužiti ali pa le malo se okužiti ob primernem
času? Odgovorimo tako-le: dokler je pri nas in
na svetu dovolj jetike ter jetičnih kužnih virov, to-
liko časa je neizogibno treba računati na možnost
okužbe želimo pa, da se okužimo v povolnem
času, ko je telo za bolezen manj občutljivo in
dovzetno. Navadno se vzame čas od 6. do 10.
leta, torej prva šolska doba, kol za infekcijo še
dokaj povolen, vendar mora biti mlado telo dobro
razvito, dobro hranjeno in negovano po splošnih
zdravstvenih načelih. Zato je druga naloga boja
proti jetiki v šoli, da s svoje strani gleda na to,
da bo šola obiskoval a le primerno razvita in do-
volj krepka mladež in da je ta po uku čim manj
obremenjena. Tolikokrat vidimo, da mladina začne
slabeti po vstopu v šolo, ker ji potem spremenjeni
splošni zdravstveni pogoji ne zadoščajo več. Po-
čitnice so za šolsko osebo res zdravstveno zelo
potrebna ustanova.

Šolski pouk naj se vrši v toplem času čim bolj
na prostem ter čim bolj igraje, prijateljsko-zaupno,
torej s prostovoljnimi aktivnim sodelovanjem mla-
dine. Učilnice, vse šolske poslopje naj bi bili
higijensko neoporečni, imeli obilo svetlobe in son-
ca; zračevanje se mora vedno vršiti, tudi pozimi,
seveda pa se v zimskem času učilnice ne smejo
preveč shladiti. Povsod naj vlada največja snaga.
Šolska mladina naj bo čista, umita in snažna, si-
cer ne spada v šolo, ki mora biti zanjo zadeva
mladega ponosa in časti.

Glavni zdravstveni nedostatk pri niso toliko
v šoli kakor doma; če ni dobre hrane, zračnega
stanovanja, če ni obleke, če v družinah ni pre-
več duševnega ozračja, mladina ne uspeva, tudi
šola mu potem ne more vsega nadoknaditi. Zivi-
ljenje je pač nekaj kompromis sodelujočih čini-
teljev in okolnosti. Ako more šolska oblast na kak
način vplivati k zboljšanju splošnih zdravstvenih
prilik na domovih svojih gojencev, ji to važno
delo toplo priporočamo, tembolj, ker bo zdrav,
vesel otrok vse drugače sodeloval v šoli in delal
manj težav učiteljskega ko bolehen, duševno na-
pako usmerjen, strl ali celo skvarjen.

Vse, kar zboljšuje splošne eksistencne in
zdravstvene prilike, je tudi v prid šoli zdravju in
uspehom šolske mladine. Naša zakonodaja naj bi
se v tem pogledu čim bolj izpolnjevala.

Jetika se umika soncu, zadosni hrani, zdra-
vim stanovanjem ter modro urejenemu življenju,
v šoli in izven nje.

Žrtve tihotapske strasti

Ljubljana, 19. maja.

Odkar so našo domovino razrezali z mejnimi
črtami, se je ob teh mejnih črtah na obeh straneh
začelo razvijati tihotapstvo z vsemi mogočimi stvar-
mi. V tem tudi ni izzevta Loška dolina, kjer so se
tihotapci specializirali posebno na živino. Domači-
ni, ki poznajo vse skrite prelaze, posebno okrog
Javornikov, so nakupovali na naši strani živino, zla-
sti konje in jih tihotapili na italijansko stran ter se
z denarjem vračali v Jugoslavijo. V teku časa se je
razvil v tem že nekaj poklic, tako da nekateri ti-
hotapci niso kupovali za sebe, marveč so proti bo-
gatim nagradam spravljali živino preko meje za
razne mešetarje, ki nočejo tvegati svojega življe-
nja, da bi sami gonili živino čez mejo. Poostrejša
kontrola je sicer tihotapstvo ob vsej naši meji že
skoraj popolnoma zatrla, vendar se še dogajajo
posamezni primeri, ki pa se končavajo skoraj ved-
no z istim rezultatom: tihotapec se ne vrne več,
marveč pomnoži število onih naših ljudi, ki po
tržaskih in ostalih italijanskih zaporih, deloma pa
tudi na otokih uživajo vse dobrate italijanske ju-

dikature. Večkrat pa odjekne na meji tudi kak
strel in tihotapec se nikdar več ne vrne domov.

Do takega žalostnega dogodka je prišlo tudi
včeraj zjutraj. Že v soboto se je odpravilo na ita-
liansko stran 5 tihotapev iz Loške doline, ki so
gnali v Italijo skupino konj. Konje so v Italiji pro-
dali ter se z izkupičkom vračali v Jugoslavijo. Bili
so že v bližini naše meje, ko zadenejo naenkrat na
močno italijansko patrolo. Na poziv patrole, naj
se ustavijo, se tihotapci pozivu niso odzvali, mar-
več so se razbežali na vse strani. Tedaj so ita-
lijski granicari segli po orožju. Čim je padlo ne-
kak strel, se je zgrudil eden od tihotapev mrtev
na tla, zadet v glavo. Tri tihotapce so Italijani nato
ujeli, peti pa je bil zadet v trebuh. Vendar pa je
imel še toliko moči, da se je zavlekel preko meje
ter obeležal na naši strani tik ob meji nezavesten.
To je bil 15 letni posestniški sin Franc Perušek, ki
so ga našli nato naši ljudje. Takoj je bil prepeljan
v ljubljansko bolnišnico, kjer so ga sprejeli včeraj
popoldne okrog pol ene. Takoj je bil podvržen
operaciji, vendar se pozno zvečer še vedno ni za-
vedel.

Drobiž iz domovine

Menih - hajduk

Pred dnevi je vrhovno pravoslavno cerkveno
sodišče v Sremskih Karlovcih potrdilo obsodbo, ki
so izrekli cerkvene oblasti nad igumanom Za-
harijo Milekičem, svojčasnim predstojnikom sa-
mostana Rače v Srbiji, ter mu odvzele vse cerkve-
ne časti.

Obsojeni menih je imel kaj pisano življenje za
seboj. Bil je bil že pred vojno menih v tem samo-
stanu. Ko je pa izbruhnila vojna, je odločil svojo
meniško haljo in šel med hajduke. Strahoval je ne
samo sovražnika, temveč tudi vse domačine, za
katere je zvedel, da so kakorkoli prostovoljno ali
neprostovoljno podpirali delo avstrijskih oblasti.
Hajduk Zdravko — tak vzdevek je imel kot hajduk
— pri svojem maščevanju ni poznal mehkega srca.
Izdajalce je brez usmiljenja kaznoval. Po koncu
vojne je iguman Zaharija spet odločil vojaško su-
knjo in puško ter si spet nadel meniško obleko.
Glas o njegovih grozodejstvih pa je šel naokoli,
oblasti so ga morale poklicati na odgovor. Sodišče
pa ga je moralo oprostiti, ker so skoro vse priče
govorile v njegov prilog.

Menih Zaharija je vodil predstojniške posle v
samostanu v Rači. Bil je podjeten gospodar, ki je
polagal največjo važnost na zgraditev novih zgradb
in opleševanje samostana. Zgradil je letovišče
za menihe, žago, elektrarno in drugo. Za vsa ta
dela pa ni prosil dovoljenja višjih cerkvenih obla-
sti. Pa to ni bil največji njegov pregrešek. Potre-
boval je za veliko premoženje samostana dobrega
ekonoma in si ga je preiskrbel v osebi nekega Ma-
džara iz Banata. Ta novi ekonom pa je pripeljal
s seboj tri lepe neoznežene hčere. Stari iguman je
poslej bolj ljubil ekonomovo družbo, kakor pa
družbo svojih duhovnih sobratov. Opuščal je svoje
meniške dolžnosti in živel tako, kakor oženjeni
posvetnjak. Njegovi predstojniki so ga odstavili in
postavili pred cerkveno sodišče. Zaharija si teh
odredb ni gnil preveč k srcu, sčel je meniško
haljo, odšel v Belgrad, dobil kot vojni dobrovoljec
zemljo in se tam s svojo ženo Madžarko naselil.

Grožen umor

Na področju gozdne uprave v občini Sirač
blizu Vinkovcev je bilo te dni izvršeno grozno
razbojništvo, katerega žrtev je postal tamkajšnji
63 letni gozdar. V začetku meseca je mož od-
jahal do urada gozdne uprave, kjer je opravil
nekaj svojih službenih poslov in dvignil svojo
plačo. Nato se je obrnil proti domu, ki stoji v
prostranem gozdu. Več dni ga ni bilo domov,
da so njegovi domači začeli skrbeti zanj. Ja-

Do smrti se je napil

Kmet Božidar iz Vučaka pri Smederevu je bil
svoje čase zelo premožen človek. Pozneje se je
vdal pišaci in je skoroda vse svoje imetje pogljal
po grlu. Sosedje so ga pred tem svarili, vendar vsi
nasveti niso prav nič koristili. Božidar je bil za-
radi tega še povrh užaljen in se je še bolj udajal
pišaci. Jezn na vse svoje sosedje je posedal po
gostlinah in začel zahajati v vas k bogati vdovi. V
vasi se je bila kmalu razširila dolga veriga gla-
sov, ki so vedeli o teh obiskih povedati marsikaj.
Navsezadnje so se kmetje domenili in stopili k
vdovi ter jo psvarili. Posledica tega je bila, da je
vdova začela Božidarja poditi od svoje hiše. Uza-
ljeni Božidar je šel pred hišo vdove in pred njo
počenal vse mogoče stvari. Vdova je bila v skrbih
za svojo čast pred sosedji in je zato sklenila Bo-
židarja povabiti v svojo klet, kjer je imela veliko
zalogo pišac. Nasilnež je šel v klet in se tam napil
do nezvesti. Z zadnjimi močmi se je pobral iz kleti
in šel razbijat na vrata sosedov. Izgovoril je sa-
mo nekaj stavekov, nakar je razbijanje utihnilo.
Zjutraj pa so kmetje našli nasilnega Božidarja
mrtevga. Napil se je do smrti.

1000 kg premoga na delavca

Ljubljana, 19. maja.

Huda nesreča se je zgodila včeraj 34-letnemu
delavcu Lovrencu, stanujočemu v Vidovdanski c. 3.
Po čisti je peljal voz, naložen s premogom. Na
doslej še nepojasnjen način se je voz prevrnil,
pod seboj pa je pokopal Brodovca. Na vozu je bilo
okrog 1000 kg premoga in je razumljivo, da je
dobil Brodar zelo hude poškodbe. Prepeljali so ga
tako v bolnišnico.

Kolesarka v avtomobil

Na Trojanah je prišlo včeraj do prometne ne-
sreče. Helena Cerar, gostilničarjeva hčerka iz Kam-
nika se je na nekem ovinku zaletela v tovorni av-
tomobil Union. Z precejšnjimi poškodbami so jo
pripeljali v ljubljansko bolnišnico.

BELGIJA : NORVEŠKA 3:2
AVSTRIJA : POLJSKA 3:2
NEMCIJA : MADŽARSKA 5:0

Narodnostno, socialno, politično in moralno ozadje pobojev in revolucij v Palestini

Judovsko kraljestvo v Palestini

Silovitimi nemiri, katerim smo bili priča pred nedavnimi in ki se zdaj niso končali, nam dajejo dosti misliti, kaj bo s Palestino, kaj bo z zemljo, na katero nas veže, kot kristjane, toliko spominov in čustev.

Ko so se pred 50. leti izkrcali na palestinski obali prvi, napol obupani judovski izseljenci, pristiši cionističnega gibanja, se ni nikomur zdelo, da bi iz tega mogel nastati konflikt, ki bi se obrnil celo na politično področje. Tedaj je človek moral smatrati Palestino za docela zapuščeno puščino. Judovskih naselij, razen nekaterih redkih starih občin v Tiberiji, Jeruzalemu, kjer so se Judje ohranili še iz apostolskih časov, ni bilo. Dežela je bila z izjemno krščanskimi misijonskih ustanov po zgodovinskih krajih, nekaj turških uradnikov v glavnem naseljena z Arabci, ki so bili po veri večinoma mohamedanci.

Arabci, Judje in svetovna vojna

Svetovna vojna je spravila arabsko-judovsko vprašanje na politično področje. Nekaj arabskih pušavskih poglavarjev se je vojne udeležilo na angleški strani. Angleži so proti Turkom rabili zaveznikov. V težavnem ozemlju v Prednji Aziji pa jim niso nobeni pomočniki bolj zaželeni, kakor nagli in divji arabski jezdeci. Angleži so arabskim rodovom, ki so se začeli prebujati, obljubili, da jim ustanove veliko arabsko državo. Za to misel se je zavzemal tudi šerif Husejin iz Meke, ki je menil, da bo sam postal kralj Arabije.

Angleško propagando je med arabskimi rodovi vršil glasoviti polkovnik Lawrence, ki so ga imenovali »kralj pušave«. Ta se je docela porabil in se dal celo obrezati. Posrečilo se mu je, da je z obljubami o veliki vsearabski državi, ki jo bo ustanovila Anglija, res dvignil vsa pušavska plemena od Bagdada do Sueza proti Turkom. Leta 1916, ko je Angležem v Palestini predla zelo trda, so arabski rodovi po posredovanju poveljnika angleških čet v Egiptu dobili od Angležev nejasno obljubo o ustanovitvi tega arabskega kraljestva.

Hkratu pa je svetovna vojna vzbujala pri Judih vsega sveta nado, da bo Anglija omogočila judovskemu rodu vrnitev v Palestino in ustanovitev judovskega narodnega ognjišča v njej. Judje so imeli v angleški politiki velik vpliv, še večji vpliv pa je imelo v Angliji in Ameriki njihovo časopisje. Leta 1917 je angleški zunanji minister lord Balfour dal pisemno izjavo v imenu angleške vlade in z njo obljubil po vojni ustanovitev judovskega narodnega doma in države v Palestini.

Judje so si z vsemi silami in z vsem denarjem vrgli na delo za zmago Anglije in na delo za svoje bodoče kraljestvo v Palestini.

Angležem pa ni šlo za to, da bi snovali kako veliko arabsko samostojno kraljestvo; tudi jim ni šlo za to, da bi Palestino dajali v roke komu drugemu. Palestino potrebujejo Angleži za svojo oblast na Sredozemskem morju in za svojo zračno pot v Indijo. Pri sklepanju mirovnih pogodb so oslepali tako Arabce, kakor Jude. Namesto samostojne arabske države so si arabsko ozemlje razdelile evropske velesile. Sirijo in Libanon je dobila pod mandatarno oblast Francija, ki je tam ustanovila navidez samostojno Libanonsko republiko, ki je

pa le francoska kolonija. Irak, ki leži nekako v jedru arabskega ozemlja, je postal samostojna država pod angleškim pokroviteljstvom. Mandat nad Palestino in Sinajem so Angleži pridržali sebi. Transjordanija je postala navidezno samostojen emirat, kjer pa odločajo Angleži.

Tako je že ob začetku pobojev Palestine in njene konsolidacije vladalo med domačimi Arabci in med priseljenimi Judi nezadovoljstvo zaradi angleške sleparske politike. Ta očitna prevara je razgibala celo tako mrtev narod, kakor so Arabci. Začel se je prebujati arabski nacionalizem, ki so ga prebudili Angleži med vojno sami, ko so hujskali Arabce kot celoto proti Turkom. Narodno zavest je pa začela dvigati tudi kultura, ki so jo začeli širiti deloma arabski inteligenti, ki so se šolali v inozemstvu, deloma pa je kulturno vzgojo pospeševal boj za obstanek, ki so ga morali vojskovati Arabci z Judi, kot kulturno višje stoječim narodom, ki sili v njihovo deželo.

Nasprotja, krivice, zlato

Po svetovni vojni so se začeli Judje v veliki meri seliti v Palestino. Ta selitev se je vršila in se vrši docela sistematično. Vse naseljevanje v skupinah organizira in financira Judovski narodni fond, ter njegova naseljska organizacija »Keren Kajemet Leisrael«. Vsa zemlja, ki jo ta narodni fond v Palestini pridobi s svojim denarjem ali pa s prispevki naseljenecv samih, je za večne čase last judovske narodne celote. Vsi naseljenci na tej zemlji niso drugega, kakor najemniki, ki dobe zemljo judovskega narodnega ognjišča v izkoriščanje, in imajo pravico do nje 30 let. V tej dobi jo morajo obdelovati in doseči na njej tisto, kar jim po določenem načrtu predpiše vrhovna judovska naseljevalna organizacija. Po tem času jo organizacija lahko da v najem komurkoli.

S to centralizacijo naseljevanja v eni roki so Judje hoteli doseči dveje: Prvič ohraniti judovskemu narodu za zmeraj zasebno in javnopravno vso zemljo, ki pride v Palestino v judovske roke. Zemlja ne more postati zasebna last, torej je tudi nihče ne more prodati in ta zemlja ne more nikdar priti v roke ne Judu. Po drugi strani pa je pogodbeno določeno in zagotovljeno, da zemlja ne bo ležala neizkoriščena, marveč da bodo judovski naseljenci iz nje s pomočjo in podpor najnovejših tehničnih pridobitev iztisnili višek.

Prav ta določba, ki pomeni osnovo judovskega naseljevanja v Palestini, je za Arabce usodna. Arabsko poljedelstvo je bilo v Palestini na zelo nizki stopnji. Kar je bilo malega posestva, je bilo precej zadolženo. Zato ni čudno, da so Judje v začetku imeli s svojim denarjem kaj lahko pot. Plačevali so za zemljo vsako ceno; Arabec se je rešil dolga, se je rešil zemlje in dela. Zato so v začetku zemljo radi prodajali.

Ko pa je postalo jasno, da je vsa zemlja, ki jo dobe v roke Judje, za večne čase za Arabce izgubljena, je to dejstvo začelo Arabcem odpirati oči. Arabski voditelji so videli, da bodo Judje s svojim denarjem izkoristili nevednost arabskega prebivalstva in tako sistematično izrinili Arabce iz Palestine. Zahtevali so od vlade, naj prepoveduje nakupovanje arabske zemlje, saj v tem smislu, da

Judje ne smejo izkoriščati bede in zaostalosti arabskega prebivalstva.

Druga še večja nevarnost pa je izvirala iz socialne ureditve v Palestini. Večina zemlje je bila last turških in arabskih bejev, ki so imeli ogromna veleposestva. To zlasti v rodovitnih predelih Palestine, na Saronski planjavi, ob morju in na Ezdrelonski ravnini v Galileji. Ti veleposestniki so živel v povečini v inozemstvu: v Bejrutu, Carigradu, Parizu, Londonu. Zemljo so jim obdelovali najemniki, koloni. Ti so za svoje delo dobivali hrano in stanovanje, ves donos posestva pa je zapravljal gospodar.

Ko je zaradi zaostalega gospodarstva in zaradi poslabšanih razmer tudi Palestino slišnila poljedelska kriza, so Judje hitro izvolili priliko in naskočili te veleposestnike, ki so bili tik pred obubožanjem. Ponudili so jim za njihove komplekse naravnost bajno ceno in tako je skoraj dve tretjini vse rodovite palestinske zemlje prišlo čez noč v judovske roke in to za zmeraj. Dokler niso Judje imeli dovolj svojih ljudi v Palestini in dokler ni bila njihova naseljska organizacija docela izvedena, so pustili Arabce še zmeraj na zemlji in ti so bili zadovoljni, saj jim je bilo vseeno, za koga delajo. Tudi sicer so Judje ravnali z njimi bolj socialno, kakor pa veleposestniki. Ko pa se je začel tok judovskega priseljevanja množiti, so se morali arabski poljedelci brezpogojno izseliti. Prisiljeni so bili otepati revščino, morali so se iz svojih prebivališč umakniti v puščavo ter začeli pastirsko življenje. Judovsko priseljevanje je bilo krivo, da so deset in deset tisoči Arabcev morali pasti s poljedelske kulturne stopnje nazaj na pastirsko.

Ta dva razloga, ki sta čisto socialne narave, sta v glavnem najbolj neila sovražstvo do Judov. V Palestini gre za to, kdo bo ohranil v svojih rokah palestinsko zemljo. Arabci so v tem boju zaradi neorganiziranosti in zaradi izdajstva svojih bogatih rojakov izgubili skoraj vse.

V tem sovražstvu do Judov, ki ima čisto gospodarske korenine, ni nobene razlike med arabskimi muslimani in kristjani vseh vrst. Vsi so si edini v tem, da morajo z judovstvom bojevati boj na nož; v tem je tudi razlog, da vsako leto izbruhnejo krvavi poboji, upori in nemiri, ki se vsebolj obračajo proti Angležem kot zaščitnikom judovskega prodiranja v Palestino.

Judovstvo, denar, civilizacija

Judje, ki so se pričeli priseljevati v Palestino, zlasti odkar so se začela protijudovska gibanja po svetu, pripadajo večinoma imovitejšim slojem. Res je, da se selijo v Palestino tudi judovski delavci, proletari, ki skušajo osnovati v Palestini kolektivistične naselbine. Toda vsi ti Judje so če že ne gmotno pa vsaj kulturno dosti višje stoječi, tako da ni v nobenem oziru niti sence enotnosti med njimi in med Arabci.

Judje so prinesli v Palestino denar. Prinesli so moderno civilizacijo, prinesli so vse dobre in še več slabih oblik modernega življenja. Po veliki večini so ti Judje, razen nekaj fanatičnih vernikov, ki čakajo Mesijevega prihoda, versko docela brezbržni in pravtako tudi moralno nizko stoječi. Vsa poplava judovske miselnosti, ki je izrabljala za dobiček vse nagone, vse dobro in slabo, se je začela seliti v Palestino, ko so ji začeli v Evropi in drugod zapirati vrata. Tel Aviv, judovska prestolnica in ponos je nele središče judovske trgovine in judovskega razkošja v Palestini, marveč je tudi središče mehanizirane in pozlačene zabave ter mesenosti.

Vsi poznavalci Palestine in arabske duševnosti trdijo, da je judovsko priseljevanje prineslo s seboj v Palestino poleg denarja tudi silovit moralni razkroj, ki se kaže zlasti pri mladini. Razkošje, ki ga Judje razkazujejo vsepovsod in s katerim se predstavljajo kot bogat in napreden narod, porazno vpliva na Arabce, ki svojo socialno in kulturno zaostalost zaradi tega še bolj čutijo. Nemoralna in razvezanost v vseh ozirih nagnoskega življenja, zabavišča, zloglasni lokali, propaganda nagote pa primitivnega orientalskega človeka privlači. Judje vedo, s čim morejo vplivati in s čim morejo slabiti palestinsko prebivalstvo.

Ni čudno, da se vsi politični in verski voditelji arabskega naroda z ogorčenjem obračajo proti takemu prodiranju judovstva v Palestino, na katero so z enako močnimi tradicijami navezani mohamedanci in kristjani. Zibel Kristusova, domovina božjih zapovedi in mesto, odkoder se je po mohamedanski veri dvignil v nebo prerok Mohamed, naj postane plen judovske razkrajajoče razuzdanosti? S svojim bogastvom so Judje naredili živ-

ljenje v Palestini skoraj nemogoče. Cene zemlji so nagnali naravnost v bajne višine, zlasti tam, kjer je zemlja primerna za oranžne nasade. Vsak Jud, ki pride v Palestino, ima dva ideala; ali postati trgovec v judovskem kraljestvu, ali pa lastnik oranžnih nasadov. Oranže so danes v Palestini edini donosni posel, katerega vodje judovskega gibanja z vsemi silami podpirajo. Arabci zaradi svoje revščine judovskemu gospodarstvu, razen v nekaterih majnih izjemah, sploh ne morejo konkurirati.

V začetku je kazalo, da bodo Arabci pri judovskih posestnikih, v judovskih tovarnah in trgovinah dobili delo kot delavci, kot težaki itd. V začetku je tudi bilo tako in tako je še pri nekaterih kapitalističnih judovskih podjetjih, ki izkoriščajo ceno delovno silo Arabcev. Drugod pa morajo dobiti delo samo judovski delavci, ki so organizirani v svojih strokovnih zvezah in ki zahtevajo in dobivajo šliri do petkrat višjo plačo, kakor arabski težak.

Kristusova zibel - domovina komunističnih poskusov

Pogosto slišimo, da podpira arabsko narodno gibanje komintern. Naj bo temu tako ali tako, res je, da so komunisti v Palestino prinesli Judje. Judje so tisti, ki skušajo marksistične gospodarske teorije praktično uresničevati vprav v Palestini. V Galileji, ob Jordanu, ob Genezareškem jezeru, torej v najožji Odršenikovi domovini, pod Karmelom, v Saronski planjavi, blizu Mrtega morja, povsod vstajajo komunistične naselbine na najrazličnejših načelih. Od navadnih zadrug ki imajo skupno samo poljedelsko orodje ter nakup in prodajo potrebščin preko socialističnih družinskih kolektivov do skrajno marksističnih kolektivističnih kolonij, v katerih žive mladi moški in ženske skupno življenje do zadnjih malenkosti — vse to najhajamo danes v Palestini.

Zdi se, da marksizem niti v Rusiji ni našel takega polja za svoje poizkuse kakor v Palestini. Judje, so prinesli v Sveto deželo kapitalizem v najskrajnejših oblikah, ustvarili so oranžno aristokracijo ki si gradi palače, gledališča in bare po Tel Avivu, prinesli so pa tudi komunizem v vseh njegovih izdihkih.

Jeruzalem je danes preplavljen od judovsko-marksistične literature, kar je izhaja po vsem svetu. Po kinematografih, v Jeruzalemu in najmanjših palestinskih gnezdih vrte ogromno boljševiških filmov. Angleška vlada pusti v Palestini vse: od svobodne ljubezni do boljševiških trgovskih zastopstev ki jih je iz Anglije same izgnala. Komunizem in vsi njegovi spremni pojavi, ki jih prinaša v Palestino judovstvo, prizadevajo skrbti vsem arabskim voditeljem, zato ni čuda, da pozivajo svoje rojake na boj proti judovstvu iz tega razloga.

Kaj pa Angleži?

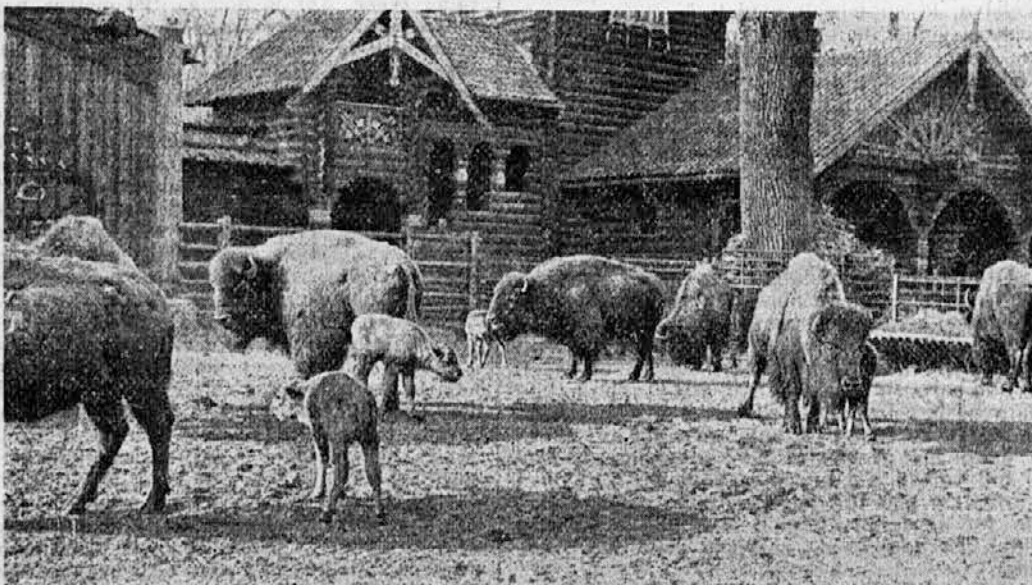
Angleži so v začetku pustili, naj se stvari razvijejo same od sebe. Judovsko priseljevanje se je vršilo nemoteno, Judje so brez ovir gnali blazno špekulacijo z zemljišči, organizirali kolonije in v njih svojo upravo. Šele leta 1924, ko so prvič izbruhnili krvavi nemiri in poboji Judov, so se Angleži zganili. Omejili so priseljevanje tako, da so število judovskih priseljenecv kontingentirali na 2000 ljudi letno. Zaradi tega je svetovno judovstvo po svojem časopisju zagnalo silovit krik, češ, da se Judom v Palestini godi krivica.

Nato so Angleži naredili uslugo Judom. Kontingent nižjih slojev je ostal v veljavi, pač pa so dovolili, da se sme izven kontingenta naseliti v Palestini vsakdo, kdor ima 1000 funtov gotovine. Takih Judov je danes na svetu ogromno, po tej odločbi je šele začelo judovsko zlato romati z vsem zagonom v Sveto deželo.

Od tedaj naprej je šla angleška politika zmeraj za tem, da je izgrajevala Jude proti Arabcem in Arabce proti Judom. Angleži so in bodo skušali Palestino vladati po načelu. »Kjer se pripravata dva, tretji dobiček ima.«

Zadnji dogodki pa kažejo, da se je zaradi palestinskega vprašanja, zaradi vsebolj odkritih težej, da se osnuje svetovno judovsko kraljestvo z jedrom v Palestini, začelo na vsem arabskem Vzhodu gibanje predvsem proti tistim, ki ta judovska stremjenja politično podpirajo. To so Angleži. Arabci zahtevajo zdaj prepoved slehernega naseljevanja Judov v Palestino, prepoved kupovanja zemlje in omejitve judovskega kolonizacijskega dela. Razlogi, ki Arabce silijo do teh zahtev so, kakor smo videli, tako močni, da od njih ne bodo odnehali. Palestina bo gorela v krvi in v nemirih tako dolgo, dokler Angleži ne ugodijo arabskim zahtevam. Potem se morajo pač pripraviti na časopisni ter finančni napad svetovnega judovstva.

Kaj bodo naredili, je težko prerokovati. Eno drži: Palestina je za nje danes tako važna kakor Sueški prekop.

Prirastek v berlinskem živalskem vrtu: bizoni, ki so jih dobili iz Kanade, so se pomnožili.

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

20

Doleteli so na močan sovražni oddelek in boji bil zelo oster: Seržana so ubili na konju, strel ga je zadel naravnost v glavo. Častnik, ki je zapovedoval, ni hotel iti predaleč, da bi po nepotrebnem ne žrtvoval vojakov. Seržana smo zakopali malo dalje od tabora, na grob smo mu postavili preprosto križ in vrh njega poveznili legionarsko kapo.

Ta dogodek nas je tako rekoč elektriziral: čutili smo, da postaja stvar resna in da je to v resnici vojna. Straže so podvojili in potrojili, tisti vojaki, ki so bili dodeljeni strojnici, so morali spati ob njih. Legionarji so ponoči legali k počitku kraj zidu, v vzhodju strelnic, z orožjem v roki, pri nogah pa jim je ležal kup granat.

Zmeraj smo spali tako s puško na ramah, ker so bili Druzi nenavadno gibčni in okretni. Bili so tako predrzni, da so sredi noči prilezli prav v osrčje tabora in odnesli puško kakemu brezbržnemu vojaku, ki je brez skrbi

spal. Izginili so s svojim plenom, spotoma so pa za spomin okradenemu vojaku prerežali še grlo.

Zaradi tega ni bilo zadosti, da smo samo spali s puško, marveč smo morali nanjo dobesedno leči, če smo hoteli biti varni...

Za stolpi, katere smo zgradili sta se razporedila dva oddelka kompanije z dvema strojnici. Bilo nas je vsega skupaj okoli sedemdeset borcev. Take garnizije so branile sleherni trdnjavo. Poveljnik se je s svojim generalnim štabom utaboril in zavaroval v kameniti koči, ki je bila obdana z bodečo žico, iz katere so vojaki okoli hiše spletli celo mrežo. Hiša je bila v bližini džamije. Konjeniki so se zmetili v posebno trdnjavo. Vsega skupaj je bilo v tej trdnjavi največ kakih šest sto vojakov.

Začasa, ko je patrula hodila okoli straž, se je nekemu seržantu zazdelo, kakor da sliši, kako se kotlji proti našemu taboru kamen. Ko je naslonil uho na zemljo, je začul nekaj nejasen štopot: valilo se je kamenje, slišalo se je pa tudi krohotanje kamel.

»K orožju!«

Vzklik je letel od ust do ust. Vstali smo s puško v roki in čakali pred svojimi strelnicami, pripravljeni na boj. Noč je bila hladna, ničesar ni bilo videti.

Preteklo noč so nas zastoj prebudili in spravili k orožju. Nek mladi Portugalac, peden visok in malo trčen, zaradi česar je sluzil za cilj vsem zbadljivkam, je na straži ustrelil in nas spravil na noge. Vsi smo zdrveli na

stolpe, spuščali celo rakete, da bi kaj videli — vse to zaradi ubogega psa, ki je bežal in vlekel za sabo svojo ranjeno taco.

Mislili smo, da bo tudi to pot tako. Vojaki so začeli mrmrati in psovali so z nezasluzenimi vzdevki gospoda, ki jih je prebudil.

»Za vraga, čemu neki ta vzbuna? Da bi že vendar enkrat prišlo do bitke!...«

Tedaj pa je neka luč prebila temo, čez mojo glavo je zletela krogla. Nenadno so številni streli docela razsvetlili temo. Krogle so začele pljuscati na tabor kakor dež in so se s silnim žvižganjem odbijale od kamenitih zidov v ozadju. V svetlobi raket smo zagledali plaz neslišnih strašil, ki so preplavile ves obronek in ravnino. Tako so pokrile ves prostor, ki se je razprostiral pred nami. Začeli smo metati nanje svoje izstrelke. Ko so videli, da jih je izdala luč raket, so besno zavpili.

Tudi mi smo zarjaveli. Človek v boju tuli, da niti sam ne ve za to. V začetku sem bil razburjen; puška znamke Lebel ima zaklop, ki ga je treba potegniti nazaj, če hočeš napolniti magazin. Ko sem postreljal svojih osem nabojev, kar ne zahteva dolgega časa, sem hotel spet nabiti. No, pozabil sem na varovalec in tako je vsak naboj, katerega sem potisnil v puško, takoj zletel ven.

Ko sem nazadnje svojo nepazljivost opazil, sem začel besno streljati. Prijela me je vojna besnost, dokler se ni cev razgrela tako, da me je peklo v prste. Mislil sem sam pri sebi, da sem docela tih, no pa še sedaj vidim v duhu poročnika Vernona, ki je prišel k me-

ni in mi je rekel, naj nikar toliko ne razgrajam. Imel je prav, ko mi je dejal: »Sami izdajate sovražniku mesto, kjer ste, ko tako rjovete...«

V začetku je vladala strašna zmeda in brezglavost. Tisto malo raket, kar smo jih imeli, smo brž požgali in zdaj je bila tema popolna. Sekali so jo samo sovražnikovi streli. Mi smo odgovarjali s svojimi puškami v smeri, odkoder je prihajala svetloba.

Neki skupini Druzov se je posrečilo, da si je priborila prehod med našimi utrdami in vdrla v vas. Osrednji tabor in generalštabna hiša sta se dobro držala, toda Druzi so zato pregazili konjeniški tabor, poklali posadko in tako prišli do eskadronskih konj.

Do konja je lahko prilesti in se ga polastiti, toda težko ga je odvesti. Medtem, ko so divji domačini jahali po vasi, se je bila že zazorila zora. Sirila se je nekaka zelenkasta svetloba, tako da smo jih lahko razločili. Konj je večji kakor človek in zato za cilj primernejši. Začeli smo streljati na obrise konj, ki so se kazali v jutranji svetlobi. Bili so to sicer naši lastni konji, toda to nas ni dosti motilo. Kadar je padla žival, smo začeli meriti na prevrženega jezdeca. Malo jih je ušlo našemu neprestanemu ognju. Med tem so pa njihovi bratje z brega obsipavali tabor s krogli.

Skoraj se je bilo že docela zdanilo. Nastalo je zatišje. V naši trdnjavi so ob strelnicah ostali samo najboljši strelci, da so se borili s poudinimi sovražniki strelci. Mi pa smo med tem odpočivali, naslanjajoč se ob zid.